

Å planlegge lesing i barnehagen

Trude Hoel, Nasjonalt lesesenter, UiS
Cecilie Fodstad, Institutt for språk, kunst og kultur, DMMH
Agnes-Margrethe Bjorvand, Institutt for nordisk og mediefag, UiA
Elisabeth Brekke Stangeland, Nasjonalt lesesenter, UiS

Å lese sammen med barn gir felles opplevelser som er grunnleggende for det vi gjør sammen, og for fellesskapet i leken. Men, ikke nok med det, lesing er òg en viktig læringsarena. Denne teksten handler om hvordan vi – gjennom å planlegge – kan sikre at alle barn i barnehagen blir inkludert i leseaktiviteter.

Det er en god del barn som faktisk aldri blir lest for i barnehagen, fordi de ikke selv tar initiativ til lesing (Hoel m.fl., 2025). Dette er ekstra trist å tenke på når vi vet at det òg har gått nedover med foreldres lesing hjemme. En nasjonal spørreundersøkelse vi har gjennomført, som er besvart av over 1000 barnefamilier i Norge, viser at ca. 30 % av barna sjelden eller aldri blir lest for hjemme (Stangeland m.fl., 2024). Dette understreker hvor viktig det er at alle barn får være med på lesing i barnehagen.

For at alle barn skal få være med på lesing, så er planlegging en viktig faktor. Vi må sette av tid til lesing, for da kan vi bedre sikre at alle er med. Og, når det er satt av tid til lesing, kan alle ansatte lese med god samvittighet. Likevel viser undersøkelsen vår at det er mange barnehager som ikke setter av tid til lesing, og det blir øremerket mindre tid til lesing med de yngste enn med de eldste barna (Hoel m.fl., 2025).

Fotograf: Marie von Krogh

Det barnehagelærerne oppgir som grunn til at det ikke blir satt av tid til lesing, er rett og slett «mangel på personale» og at barnehagelærerne – av en eller annen grunn – tenker på lesing som noe som skal komme i tillegg til alle andre rutiner i barnehagen (Hoel m.fl., 2025), for eksempel å rydde etter måltid. Å lese sammen med barna blir sett på som noe ekstra. Dette til tross for at lesing kan bidra til å oppfylle de fleste av barnehagens oppgaver når det gjelder omsorg, lek og læring. Og til tross for at lesing er noe barnehagene skal gjøre (Kunnskapsdepartementet, 2017).

En annen måte å sikre at alle barna får være med å lese, er å lage lesegrupper. Undersøkelsen vår viser at per i dag så er det ikke så vanlig med lesegrupper på småbarnsavdeling (Hoel m.fl., 2025). 48 % svarer at de aldri eller sjelden har lesegrupper på småbarnsavdeling. På storbarns- og aldersblanda avdelinger er det 63 % som har faste lesegrupper ukentlig eller daglig. Dette er jo bra, men det hadde vært enda bedre med flere.

Å bruke lesegrupper er selvfølgelig ikke strengt tatt nødvendig, men det som skjer i praksis når vi ikke bruker lesegrupper, er at det blir mindre planlagt lesing, og ikke alle barna blir lest for.

En viktig fordel med lesegrupper er at det blir enklere å passe på at alle barna får være med. Med lesegrupper er det enklere for den ansatte å forberede både bokvalg og lesemåte. For, uten lesegrupper, ligger ansvaret i større grad på at barna selv skal ta initiativ, og at det er barna som velger bøkene som skal leses.

Å lese sammen med barna i små grupper, har altså klare fordeler. Men, det har også stor verdi å lese sammen med barn i større grupper, og kanskje også for hele barnegruppa samlet (Stangeland m.fl., 2025).

Fotograf: Bo Randulff

Lesing og bøker kan være en kilde til spenning, glede, opplevelser og felles erfaringer. Slike erfaringer kan være et viktig bidrag til samhandling og deltakelse. I tillegg kan erfaringene være en nødvendig inspirasjon til felles lek. Barnehagelærerne oppgir at det å lese én eller flere bøker for hele barnegruppa er vanlig i noen barnehager, men ikke i andre. Variasjon mellom barnehager betyr at det er ganske tilfeldig hvilke barn som blir lest for i barnehagen. Men, denne forskjellen kan vi gjøre noe med dersom vi planlegger lesinga i barnehagen gjennom å 1) sette av tid til lesing og 2) lage strukturer og rutiner som sørger for at alle blir lest for, for eksempel gjennom deltakelse i lesegrupper.

Spørsmål til refleksjon

- Hvem i personalet leser sammen med barna?
- Hvor i barnehagen har dere bøker?
- Hvor i barnehagen pleier dere å lese?
- Hvordan planlegger dere lesing slik at alle barna får være med?

Referanser

Hoel, T., Fodstad, C., Bjorvand, A.-M. & Stangeland, E. B. (2025). Om lesepraksiser i den norske barnehagen. *Tidsskrift for Nordisk barnehageforskning*.

Kunnskapsdepartementet. (2017). *Rammeplan for barnehagen*. <https://www.udir.no/rammeplan>

Stangeland, E. B., Campbell, J. A., Kucirkova, N. & Hoel, T. (2024). Shared book reading: a Norwegian survey of reading practices in families. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 68(6), 1304-1319.

Stangeland, E. B., Bergene, A. C. & Hoel, T. (2025). Lesing sammen med hele barnegruppen på avdelingen: En studie av lesepraksiser i barnehager i Norge. *Nordic Journal of Literacy Research*.

Nasjonalt lesesenter
Universitetet i Stavanger